ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI/ROBE KOD TRGOVAČKE KUPOPRODAJE

Gudelj, Ante

Master's thesis / Diplomski rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:909542

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET

DIPLOMSKI RAD

ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE STVARI/ROBE KOD TRGOVAČKE KUPOPRODAJE

Mentor: **Student:**
Doc.dr.sc Marko Ivkošić **Ante Gudelj**

Split, kolovoz, 2019.

SADRŽAJ

1. UVOD……4

1.1 Problem i predmet istraživanja……...…….…..4

1.2 Cilj istraživanja……...8

1.3 Metode istraživanja…….……...…….……9

1.4 Doprinos istraživanja……11

1.5 Struktura rada…….…..12

2. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE…….....13

2.1 Kratki povijesni pregled – Direktiva 1999/44/EZ o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu……..…...13

2.2 Materijalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara i kad postoje materijalni nedostaci……...…….…14

2.3 Savjesnost kupca - nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara…….…18

2.4 Dužnost pregleda stvari, vidljivi nedostaci i rokovi za obavijest…….……19

2.5 Skriveni nedostaci…….……20

2.6 Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl……...…..22

2.7 Obavijest o nedostatku…….……....23

2.8 Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak…..…23

2.9 Ograničenje i isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke……...……....25

2.10 Nametnuta javna prodaja……...…….…26

2.11 Prava kupca…….…….…26

2.11.1 Zahtjev za urednim ispunjenjem…….…….……29

2.11.2 Opća pravila o raskidu ugovora zbog materijalnih nedostataka……...…30

2.11.2.1 Neispunjenje ugovora u razumnom roku……..….30

2.11.2.2 Kad kupac može raskinuti ugovor……..30
2.11.2.3 Raskid ugovora po samom zakonu…….……..……31
2.11.3 Zahtjev za naknadu štete……...32
2.11.4 Zahtjev za sniženjem cijene……33
2.12 Djelomični nedostaci……..34
2.12.1. Kad je prodavatelj dao kupcu veću količinu…..…….35
2.12.2 Kad je određena cijena za više stvari…….…...37
2.13 Gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka……38
2.14 Očuvanje ostalih prava……..39
2.15 Učinci raskida zbog nedostatka……...…….40
2.16 Rok za ostvarivanje prava……41
3. ZAKLJUČAK……...……...……43
LITERATURA……...…….45
POPIS TABLICA I SLIKA…….……46
PRILOZI…….…47
SAŽETAK……...…….52
SUMMARY……...……..53

1. UVOD

1.1. Problem i predmet istraživanja

Problem i predmet ovog istraživanja je prije svega institut odgovornosti za materijalne nedostatke. U ovom istraživačkom radu proučavao se u prvom redu institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe kod trgovačke kupoprodaje. Ovaj institut svoj zakon nalazi u Zakonu o obveznim odnosima [1](u daljnjem tekstu ZOO). Iako je ovaj istraživački rad imao za cilj stjecanje znanja koja će doprinijeti poslovanju u trgovačkim poduzećima tj. željelo se poduprijeti ekonomsko poslovanje i to je naravno bila glavna vodilja pri istraživanju, s obzirom da je predmet striktno pravne prirode i opisan zakonima, najveći dio istraživanja bio je proučavanje zakona, posebice ZOO-a. „Odgovornost za materijalne nedostatke stvari dio je šireg instituta odgovornosti za materijalne nedostatke ispunjenja, kao jednog od posebnih pravnih učinaka dvostranoobveznih ugovora.“[2]

Donošenjem ZOO-a glede odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe, stvorila su se pravila koja se odnose na sve naplatne ugovore.

„Iako se u literaturi susreće mišljenje da bi i pravila o odgovornosti za pravne i materijalne nedostatke ispunjenja trebalo primjenjivati na sve dvostranoobvezne ugovore, a ne samo na naplatne, stav zakonodavca jasan je budući da posebno naglašava (i to samo u slučaju ovog posebnog učinka dvostranoobveznih ugovora) da se radi o odgovornosti koja je moguća isključivo kod naplatnih ugovora.“[3]

Problem i predmet ovog istraživanja su konkretno materijalni nedostaci stvari/robe kod trgovačke kupoprodaje. Zato prije svega u definiranju problematike istraživanja treba opisati trgovačko ugovorno pravo, kupoprodaju, a potom i konkretno navesti što zakonodavac smatra materijalnim nedostacima stvari tj. robe kod kupoprodajnog odnosa.

Za početak treba objasniti što je to trgovačko ugovorno pravo. To je pravo koje se bavi pravnim odnosima, točnije njime se uređuju trgovački pravni odnosi. „Trgovačko ugovorno pravo spada

[1] Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 27/18
[2] PETRIĆ, S., Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij., Vol. 27. No1., 2006, str. 88. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/8203 (Datum pristupa: 10.05.2019.)
[3] Ibid., str. 89.

u područje mikroekonomskih odnosa. Trgovačke transakcije se odvijaju između poduzeća (subjekata trgovačkog prava) ali i između država odnosno subjekata javnog prava, ako se radi o trgovačkom poslu.“[4] „Ugovorno pravo, posebno trgovačko, najstariji je, savršen i nezamjenjiv instrument regulacije mikroekonomskih odnosa. Njegovo je obilježje potpunost i preciznost, u čemu se mikropravna regulativa razlikuje od makropravnih mjera. Budući da poslovne transakcije služe ostvarivanju ciljeva sudionika transakcija, to je ugovorno trgovačko pravo skup pravila kojima se uređuju trgovački pravni odnosi. Ta se pravila stalno razvijaju aktualiziranjem zakonske regulative i osobito novim oblicima i konceptima koji se stvaraju u poslovnoj praksi, sudskoj i arbitražnoj praksi i pravnoj doktrini.“[5]

Kako bi se mogla bolje razumjeti tematika odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe kod trgovačke kupoprodaje potrebno je definirati kupoprodajni ugovor kao temelj kupoprodajnog odnosa.

Kupoprodajnim ugovorom sukladno 376. Čl. ZOO-a prodavatelj se obvezuje kupcu predati stvar u vlasništvo, a kupac se obvezuje platiti mu odgovarajuću cijenu. Prodavatelj nekog prava obvezuje se kupcu pribaviti to pravo, a kad ostvarivanje tog sadržaja zahtijeva posjed stvari, predati mu i stvar.[6] Iz ove definicije vidljivo je da je ugovor dvostran, da se na temelju njega kupac i prodavatelj jedan drugome obećaju ispuniti svoju obvezu tj. ugovorni dio, kupac davanja novca, a prodavatelj ispunjenja svoje ugovorne obveze ustupanja stvari/prava kupcu.

„Svrha njegovog sklapanja sa stajališta kupca stoga je u definitivnom i, u pravilu, trajnom stjecanju najširih pravnih ovlasti koje mogu postojati na predmetu kupoprodaje, s obzirom na njegovu prirodu: ako je predmet stvar, onda u stjecanju najširih pravnih ovlasti koje jedna osoba može imati na stvari, a te ovlasti daje pravo vlasništva, a ako je predmet pravo, onda u stjecanju svih ovlasti koje to pravo podrazumijeva. Sa stajališta prodavatelja, smisao sklapanja kupoprodajnog ugovora jednostavniji je: on želi steći definitivnu i trajnu mogućnost raspolaganja univerzalnim sredstvom razmjene, tj. novcem.“[7]

„Budući da druge odredbe ZOO-a ne sadržavaju dopunska pravila, iz toga također proizlazi da je kupoprodajni ugovor glavni, konsenzulani, kauzalni i naplatni ugovor. Glavni zato što ne ovisi o postojanju drugog pravnog posla, konsenzulani zato što za njegov nastanak, osim suglasnosti volja ugovornih strana, nije nužno i neko davanje, kauzalni zato što je iz njega

[4] Goldštajn, A., Trgovačko ugovorno pravo, Narodne novine, Zagreb, 1991., str. 1.
[5] Ibid.
[6] Čl. 376., st. 1. i st. 2. ZOO-a
[7] Slakoper, Z., Gorenc, V., Obvezno pravo, Posebni dio 1, Novi informator, Zagreb, 2012., str. 22.

vidljiva životna svrha obvezivanja strana, a naplatni zato što se svaka strana obvezuje zauzvrat obvezivanju druge strane. Osim toga, budući da je pod tim imenom uređen, on je i imenovani ugovor.“[8]

Ugovor o kupoprodaji je jedan od najčešće korištenih ugovora općenito, a s obzirom da je poznato da ljudi i poduzeća svakodnevno međusobno prodaju stvari, to ni malo ne čudi. Uz ugovor o razmjeni i ugovor o darovanju, ovaj ugovor pripada u trajne ugovore. Ova tri ugovora imaju poveznice ali i bitne razlike. ″Točnije govoreći, od razmjene kupoprodaju razlikuje okolnosti što kod kupoprodaje jedna strana (kupac) ima novčanu obvezu, dok kod razmjene obje strane imaju nenovčanu obvezu (predaju stvari ili prijenos prava).“[9] Kod ugovora o darovanju nameće se logičan zaključak kako je najbitnija razlika nenaplatnost kod istog ugovora tj. naplatnost kod ugovora o kupoprodaji. Ugovorom o kupoprodaji člankom 378. stavak 1. ZOO-a navodi se da do predaje stvari kupcu rizik slučajne propasti ili oštećenja stvari snosi prodavatelj, a s predajom stvari rizik prelazi na kupca, dok stavak 2. istog članka ZOO-a navodi da rizik ne prelazi na kupca ako je on zbog nekog nedostatka predane stvari raskinuo ugovor ili zahtijevao zamjenu stvar.[10]

U općim odredbama ugovora o kupoprodaji navedeno je ako predaja stvari na osnovi ugovora nije izvršena zbog kupčeva zakašnjenja, rizik prelazi na kupca u času kad je došao u zakašnjenje.[11] Kad su objekt ugovora stvari određene po rodu, rizik prelazi na kupca u zakašnjenju ako je prodavatelj izdvojio stvari očito namijenjene predaji i o tome odaslao obavijest kupcu.[12] Iznimka od prethodnih slučajeva je kad su stvari određene po rodu takve naravi da prodavatelj ne može izdvojiti jedan njihov dio, dovoljno je da je prodavatelj izvršio sve radnje koje su potrebne da bi kupac mogao preuzeti stvari i da je o tome odaslao obavijest kupcu.[13]

Za kupoprodaju je bitno naglasiti da se razlikuje ovisno o stranama koje sklapaju kupoprodajni odnos. Tako se kupoprodaja, tj. prava i obveze koje iz nje proizlaze razlikuje ovisno o tom.

“Prema tome kupoprodaja može biti: općenita kupoprodaja (građanskopravna), trgovačka kupoprodaja, potrošačka kupoprodaja.“ [14]Pravna pitanja su različito uređena ovisno o vrsti

[8] Ibid., str. 22.
[9] Slakoper, Z., Gorenc, V., Obvezno pravo, Opći dio, Novi informator, Zagreb, 2009., str. 49.
[10] Čl. 378. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[11] Čl. 379. st. 1. ZOO-a
[12] Čl. 379. st. 2. ZOO-a
[13] Čl. 379. st. 3. ZOO-a
[14] Slakoper, Z., Gorenc, V., 2009., op. cit., str. 23.

kupoprodaje. S obzirom da se tema ovog rada odnosi na trgovačku kupoprodaju objasnit će se ista i njena obilježja. Trgovački ugovori imaju specifičnost da se kod njih treba poštovati ustaljena poslovna praksa tzv. trgovački običaji koji su u naravi ispred dispozitivnih odredbi ZOO-a. To je ujedno i najveća razlika među ovim ugovorima.

Članak 14. st. 2. ZOO-a navodi da bi trgovačka kupoprodaja bila ugovorni odnos u kojem su obje strane ugovornog odnosa trgovci, a predmet kupoprodaje je povezan s djelatnošću barem jednog od njih.[15]

Nadalje, kako bi se detaljnije opisao predmet i problem ovog istraživačkog rada potrebno je navesti što zakonodavac smatra materijalnim nedostatkom. Članak 400.[16] stavak 1. ZOO-a prodavatelju pridaje odgovornost za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu taj nedostatak bio poznat. Dalje, stavak 2. istog članka ZOO-a navodi prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koji je postojao prije toga. Stavak 3. istog članka ZOO-a predmnijeva da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u vrijeme prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.

Sumirano, prodavatelj će u načelu biti odgovoran za materijalne nedostatke stvari/robe neovisno o tome je li za nedostatke znao. Od ovog slučaja postoji iznimka ako su zakonom propisane mogućnosti ugovornog isključenja odgovornosti prodavatelja. Zaključno, zakonodavac smatra da je prodavatelj odgovoran za nedostatke koje je stvar imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, kao i za nedostatke koji se pojave nakon toga, ukoliko su sporni nedostaci posljedica uzroka koji je postojao prije toga.

Za predmet i problem istraživanja bitno je još navesti i razlikovati vidljive materijalne nedostatke i one skrivene koji su u radu teorijski objašnjeni, jer ovisno o vrsti nedostatka, različiti su vremenski rok i način odgovaranja prodavatelja za pojedini materijalni nedostatak stvari/robe.

[15] Čl. 14. st. 2. ZOO-a
[16] Čl. 400. st. 1., st. 2. i st. 3. ZOO-a

1.2. Cilj istraživanja

Cilj ovog istraživanja je iz sekundarnih izvora ponajprije iz članaka ZOO-a izvući sve korisne podatke koji problem materijalnih nedostataka stvari/robe detaljno definiraju kako bi se što je moguće više upoznalo s institutom odgovornosti za materijalne nedostatke. S obzirom na to da u današnjem poslovnom svijetu tj. tržištu koje je pretrpano svi poslovni subjekti koji na njemu posluju dolaze u međusobne kontakte, pa tako i u ugovorne odnose kao što je kupoprodaja, poznavanje materije koja je pravna ali se izravno tiče svakog trgovca, može trgovcu koji ju poznaje osigurati teško osvojivu konkurentsku prednost.

Cilj ovog istraživanja je upoznati se sa zakonskim odredbama te stečena znanja iskoristiti kao konkurentsku prednost u poslovanju.

Gledano s ekonomskog stajališta preciznije marketinškog, proizvod/roba kao jedan od 4 elementa marketinškog mix-a predstavlja zapravo temelj trgovačkog odnosa i postojanja, stoga je bilo potrebno i korisno istražiti i upoznati se s postojećim zakonskim odredbama ZOO-a koji definira odgovornost za materijalne nedostatke.

U konačnici dobrim poznavanjem i primjenom postojećih zakonskih odredbi, mnogo negativnih situacija vezanih za sve nedostatke tako i za materijalne nedostatke stvari/robe mogu se izbjeći, ali ako se i dogode takve situacije, može se pronaći korisno rješenje za obje strane ugovornog odnosa. Takvim pristupom na dobitku su obje ugovorne strane, posebno kad je riječ o trgovačkoj kupoprodaji radi daljnjeg nastavka uspješne poslovne suradnje.

Stoga se može zaključiti da je ova problematika koja se događa u poslovanju svakodnevno vrlo bitna za poznavanje svakom ekonomistu, te da pravna znanja iz ovog područja mogu donijeti brojne benefite u ekonomiji tj. trgovini. Stoga se i s marketinškog stajališta zaključuje da istraživanje ovog pravnog instituta te stjecanje znanja iz ovog područja može donijeti konkurentsku prednost trgovačkom poduzeću na tržištu.

1.3 Metode istraživanja

Za izradu ovog istraživačkog rada koristila se metodologija istraživanja koja najbolje pridonosi ciljevima istraživanja, te koja je bila najprikladnija za predmet i problem istraživanja.

Za bolje razumijevanje za početak valja navesti osnovnu podjelu vrsta istraživanja.

„Najčešća podjela vrsta istraživanja je podjela s obzirom na vrstu podataka koja se prikuplja odnosno proučava, prema kojoj se istraživanja dijele na primarna i sekundarna. Primarna istraživanja su istraživanja putem kojih se prvi put prikupljaju podaci o nečemu (primarni podaci) dok su sekundarna istraživanja već postojećih, prethodno prikupljenih podataka (sekundarnih podataka).“[17]

U ovom istraživačkom radu koristili su se podaci prikupljeni iz sekundarnih izvora podataka. Stoga je bitno da ovi podaci koji su prikupljeni budu valjani i pouzdani. „Valjanost i pouzdanost sekundarnih podataka procjenjuje se vjerodostojnošću izvora podataka i načina njihova prikupljanja. Vjerodostojni izvori su profesionalna udruženja, istraživačke organizacije, instituti ili poduzeća, vladini uredi i ministarstva i slične institucije, koji svojom tradicijom, kvalitetom zaposlenika i reputacijom jamče kvalitetu podataka koje objavljuju.“[18]

Kako bi se prikupili što relevantniji podaci koristile su se knjige domaćih autora, znanstveni i stručni članci, podaci dostupni na internetu te u najvećoj mjeri Zakon RH.

[17]Tkalac, Verčić, A., Sinčić, Ćorić, D., Pološki, Vokić, N., Priručnik za metodologiju istraživačkog rada, M.E.P., Zagreb, 2010., str. 12.
[18] Ibid., str. 89.

Konkretno u istraživanju su se koristile sljedeće metode obrade podataka[19]: analitička metoda, sintetička metoda, povijesna metoda, metoda kompilacije, komparativno – pravna metoda

ANALITIČKA METODA: je metoda u kojoj se složeni pojmovi i zaključci raščlanjuju na jednostavnije dijelove tj. elemente

METODA SINTEZE: je metoda inverzna analitičkoj metodi gdje se stvara kompletna slika stvarnosti temeljem spajanja jednostavnih elemenata u složenije, koji kao takvi tvore cjelinu

KOMPARATIVNA METODA: je metoda uspoređivanja istih ili sličnih pojava, kojom se provodi utvrđivanje njihovih sličnosti tj. različitosti

POVIJESNA METODA: je metoda kojom se na temelju raznih dokumenata i dokaznog materijala može saznati sve što se u prošlosti dogodilo s objašnjenjima kako i zašto se nešto dogodilo. Za ovu metodu karakteristične su kronološki slijed te postojanje uzročno - posljedične veze

METODA KOMPILACIJE: je metoda u kojoj se tuđi stavovi, opažanja i zaključci preuzimaju uz davanje svojeg doprinosa te citiranje preuzetih dijelova tuđih znanstveno - istraživačkih radova

KOMPARATIVNO-PRAVNA METODA: je pravna metoda usmjerena na uspoređivanje pravnih sustava ili pojedinih pravnih instituta u različitim pravnim sustavima

[19] Hrvatska Enciklopedija, Leksikografski Zavod Miroslav Krleža, preuzeto 10.05.2019. http://www.enciklopedija.hr/

1.4. Doprinos istraživanja

Ovo istraživanje ima osnovnu svrhu koja je ekonomske naravi, a to je da se upoznavanjem sa Zakonom, komentarima raznih autora u znanstvenim radovima, monografijama, te davanjem vlastitog mišljenja i komentara na pravni institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe kod trgovačke kupoprodaje omogući lakše poslovanje te u konačnici ekonomska korist koja proizlazi iz poznavanja ovog problema.

Istraživanjem navedenog problema u najvećoj mjeri omogućilo se kvalitetnije razumijevanje ovog važnog i svakodnevnog problema koji se u suvremenom gospodarstvu događa svakodnevno, a povećanjem obujma posla sve češće i u većim razmjerima.

Ovo istraživanje je željelo doprinijeti na taj način da se pravne činjenice koje su sudionicima na tržištu (osobama iz drugih struka) apstraktne i nerazumljive, prilagode i sažmu konkretno za trgovačku kupoprodaju te da konkretno ekonomistima koji se svakodnevno, a posebno u marketingu u upravljanju proizvodom kao temeljnim elementom marketing mix-a susreću s ovim problemom, olakša poslovne procese koje se tiču materijalnih nedostataka.

Pravi doprinos trebao bi biti da se upoznavanjem s odredbama ZOO-a koji regulira ovaj institut odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe spriječe nepotrebni sudski procesi koji u konačnici povećavaju troškove trgovca, štete ugledu trgovca, privlačenju novih poslovnih partnera te narušavaju poslovne odnose s postojećim poslovnim partnerima što je posebno negativno kod ovakvih trgovačkih kupoprodajnih odnosa gdje je poslovni proces kontinuiran i repetitivan.

Istraživanjem svih potrebnih podataka o navedenom problemu, komentiranjem istih, njihovim povezivanjem u logičnu cjelinu te konkretiziranjem za trgovačku kupoprodaju, želi se doprinijeti jednostavnijem i bržem postupanju u situacijama kada se javljaju materijalni nedostaci proizvoda/robe kod trgovačke kupoprodaje.

1.5 Struktura rada

Diplomski rad je koncipiran u 3 tematske cjeline, a druga ujedno i glavna tematska cjelina ima dva potpoglavlja koja detaljno i logično objašnjavaju određene zakonske odredbe. Rad je koncipiran logičnim slijedom kako bi se mogao što lakše i potpunije razumjeti, te su se na prethodno opisane činjenice nadograđivale nove.

Prvo poglavlje je svojevrstan uvod u diplomski rad. Opisan je predmet i problem istraživanja, navedeni ciljevi istraživanja, opisane metode koje su se koristile u radu, te je iznesen doprinos istraživanja.

U drugom poglavlju je teorijski objašnjen institut odgovornosti za materijalne nedostatke. Počevši od kratkog povijesnog pregleda prolazilo se kroz članke ZOO-a koji definiraju odgovornost za materijalne nedostatke.

Treće poglavlje rada je zaključak u kojem je iznesen sumirani, općeniti stav autora na iznesene teorijske spoznaje.

Također, nakon posljednjeg poglavlja navedeni su popis literature koja je korištena za pisanje rada, popis tablica i slika u radu, sentence sudskih odluka te sažetak na hrvatskom i na engleskom jeziku.

2. ODGOVORNOST ZA MATERIJALNE NEDOSTATKE

2.1. Kratki povijesni pregled – Direktiva 1999/44/EZ o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu

Hrvatski pravni poredak se pripremom za ulazak Republike Hrvatske u Europsku uniju morao uskladiti s pravnim tečevinama EU-a. ZOO je udovoljio tom zahtjevu, te su njime usklađeni nacionalno i europsko pravo glede zaštite odgovornosti za materijalne nedostatke. ZOO je u ovom segmentu usklađen sa Smjernicom 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije „o određenim aspektima prodaje robe široke potrošnje i o jamstvima za takvu robu“ iz 1999. te godine. [20]

Ova smjernica je donesena iz razloga što najveći broj poteškoća u ugovornim odnosima proizlazi iz neusklađenosti robe s ugovorom te je zbog toga trebalo nacionalna zakonodavstva uskladiti na razini zemalja EU-a, a pritom poštovati i postojeća načela nacionalnog prava. Ova smjernica pretpostavlja da je za usklađenost robe s ugovorom trgovac odgovorna osoba jer je takvo rješenje uključeno i u pravni poredak nacionalnog prava. U slučaju neusklađenosti robe s ugovorom oštećena strana ima pravo na besplatno dovođenje robe u stanje kakvo je ugovorom dogovoreno, a svoje pravo može ostvariti popravkom robe, zamjenom ili umanjenjem cijene te u konačnici i raskidom ugovora. Oštećena strana prvo ima pravo tražiti popravak ili zamjenu, od čega postoji iznimka, ako takvo rješenje nije u razmjeru s vrijednošću. To bi značilo da troškovi jednog rješenja znatno nadmašuju troškove nekog drugog rješenja. Također, zamjena robe je najčešće isključena kao rješenje kod kupoprodaje rabljene robe zbog specifičnosti takvog ugovora.[21]

Sumirano, prema članku 1. Direktive 1999/44/EZ Europskog parlamenta i Vijeća Europske unije koji definira područje primjene i definicije navedene Direktive „svrha je ove Direktive približavanje zakona i drugih propisa država članica u odnosu na određene aspekte prodaje robe

[20] Eur-lex.europa.eu (2019) Službeni list Europske unije. Dostupno na: http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0044 (pristupljeno 12.06.2019.)
[21] Ibid., (pristupljeno 12.06.2019.)

široke potrošnje i povezana jamstva radi osiguranja minimalne razine zaštite potrošača u kontekstu unutarnjeg tržišta.“[22]

2.2. Materijalni nedostaci za koje prodavatelj odgovara i kad postoje materijalni nedostaci

Za definiranje prodavateljeve odgovornosti naglašava se važnost trenutka nastanka pojedinog nedostatka stvari/robe. Članak 400. ZOO-a stavak 1. navodi da prodavatelj odgovara za materijalne nedostatke stvari koje je ona imala u trenutku prijelaza rizika na kupca, bez obzira je li mu to bilo poznato.[23] To znači da je Zakonom definirano da neznanje prodavatelja ne opravdava za postojanje nedostatka.

Članak 400. st. 2. ZOO-a navodi da prodavatelj odgovara i za one materijalne nedostatke koji se pojave nakon prijelaza rizika na kupca ako su posljedica uzroka koje je postojao prije toga.[24]

Ovdje je bitan pojam prijelaza rizika na kupca. Prodavatelj je dužan kupcu stvar predati u ispravnom stanju, a svoju ugovorom određenu obvezu prodavatelj ispunjava onda kada je kupcu stvar predao na korištenje. I upravo je taj trenutak onaj kada rizik prelazi na kupca, a taj rizik se odnosi na oštećenje stvari, propast stvari i sl., dok prodavatelj i dalje odgovara za materijalne nedostatke tj. uzroke koji su postojali/koje je stvar imala u tom trenutku prijelaza rizika na kupca.[25]

Članak 400. st. 3. ZOO-a predmnijeva da je nedostatak koji se pojavio u roku od šest mjeseci od prijelaza rizika postojao u vrijeme prijelaza rizika, osim ako prodavatelj ne dokaže suprotno ili suprotno proizlazi iz naravi stvari ili naravi nedostatka.[26]

Dakle iz ovog stavka članka ZOO-a vidljivo je da je kupac stavljen u povoljan položaj te da ga zakonodavac štiti namećući prodavatelju dužnost dokaza nepostojanja materijalnog nedostatka u trenutku prijelaza rizika na kupca.

[22] Ibid., (pristupljeno 12.06.2019)
[23] Čl. 400. st. 1. ZOO-a
[24] Čl. 400. st. 2. ZOO-a
[25] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), Komentar Zakon o obveznim odnosima, RRiF, Zagreb, str. 623. i 624.
[26] Čl. 400. st. 3. ZOO-a

Članak 401. ZOO-a navodi kad postoje materijalni nedostaci:[27]

1. ako stvar nema potrebna svojstva za svoju redovnu uporabu ili za promet
   Ovdje je bitno razlikovati nedostatke u kvaliteti i nedostatke u količini. Nedostaci u kvaliteti su oni u kojima isporučena stvar nema ugovorena svojstva, a nedostaci u količini su oni u kojima postoji nerazmjer između ugovorene i isporučene količine.[28]

2. ako stvar nema potrebna svojstva za posebnu uporabu za koju je kupac nabavlja, a koja je bila poznata ili mu je morala biti poznata

   Bitno je nedostatke u kvaliteti razlikovati od isporuke druge stvari, a ne ugovorene. Kad je isporučena stvar koja nije ugovorena tada se ne može govoriti o materijalnim nedostacima, već se u tom slučaju radi o neispunjenju ugovora. Također, ZOO određuje da materijalni nedostatak postoji i kad se ne radi samo o svojstvima koja su ugovorena već i onda kad je prodavatelj uz dužnu pozornost i poštujući načelo savjesnosti i poštenja morao i trebao znati svrhu za koju kupac nabavlja stvar.[29]

3. ako stvar nema svojstva i odlike koje su izrijekom ili prešutno ugovorene, odnosno propisane

   Kod kupoprodaje bitno je odrediti predmet iste sa svim njegovim obilježjima glede kvalitete i kvantitete. Međutim, podrazumijeva se da se navedena obilježja mogu dogovoriti ne samo riječima već i gestikulacijom, znacima i sl. tako da ugovorena stvar mora imati sva obilježja koja su ugovorena na bilo koji od navedenih načina, pa tako i prešutno.[30]

[27] Čl. 401. st. 1., st. 2., st. 3., st. 4., st. 5., st. 6., st. 7. ZOO-a
[28] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 627. i 628.
[29] Ibid., str. 628.
[30] Ibid., str. 628.

4. kad je prodavatelj predao stvar koja nije jednaka uzorku ili modelu, osim ako su uzorak ili model pokazani samo radi obavijesti

   Ako je predmet kupoprodaje određen na temelju nekog materijalnog uzorka onda taj uzorak tj. njegova svojstva i obilježja definiraju ugovorna obilježja predmeta ugovora i isporučena stvar mora imati ista obilježja dok će se u protivnom prema takvoj stvari odnositi kao prema materijalnim nedostacima, osim ako je uzorak ili model prikazan samo radi obavijesti. Također, bitno je naglasiti da se ovakvo odstupanje smatra materijalnim nedostatkom samo kod trgovačke kupoprodaje koja je i predmet ovog rada, dok se kod ostalih ugovora ovakvo odstupanje smatra neispunjenjem.[31]

5. ako stvar nema svojstva koja inače postoje kod drugih stvari iste vrste i koja je kupac mogao opravdano očekivati prema naravi stvari, posebno uzimajući u obzir javne izjave prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika o svojstvima stvari (reklame, označavanje stvari i dr.)

   Ovdje je najznačajniji pojam kupčevo opravdano očekivanje. Prema ovom subjektivnom kriteriju nedostatak će postojati i onda kad ugovorena stvar/roba nema svojstva koja je kupac mogao očekivati, a realnost očekivanja se temelji na samoj svrsi stvari te na javnim izjavama prodavatelja, proizvođača i njihovih predstavnika. Prodavatelj je oslobođen odgovornosti za izjave proizvođača i njegovih predstavnika, dok odgovara za vlastite i izjave svojih predstavnika. Na ovaj način se znatno pridonosi zaštiti potrošača od prijevarnog oglašavanja.[32]

[31] Ibid., str. 628.
[32] Ibid., str. 629. i 630.

6. ako je stvar nepravilno montirana pod uvjetom da je usluga montaže uključena u ispunjenje ugovora o prodaji

   U suvremenom gospodarstvu prodaja stvari se često odvija u dijelovima iz čega slijedi da je za njihovu upotrebu potrebna prethodna montaža. Materijalni nedostatak bit će kvalificiran i onda kada je stvar nepravilno montirana uz uvjet kad je usluga montaže dio kupoprodajnog ugovora i kao takva element njegovog ispunjenja od strane prodavatelja ili trećeg kojeg je isti angažirao sukladno preuzetim obvezama kupoprodajnog ugovora.[33]

7. ako je nepravilna montaža posljedica nedostatka u uputama za montažu

   Odnosi se na slučajeve kad kupljenu stvar montira kupac ili osoba angažirana od kupca. Materijalni nedostatak postojat će onda kada je nepravilna montaža posljedica nedostataka u uputama prodavatelja za montažu.[34]

[33] Ibid., str. 630.
[34] Ibid., str. 630.

2.3. Savjesnost kupca – nedostaci za koje prodavatelj ne odgovara

Savjesnost kupca je jedna od pretpostavki kojom je zakonodavac odredbom predvidio izuzetak temeljnog pravila odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe prodavatelja. Nesavjesnost kupca isključuje prodavateljevu odgovornost bez obzira o kojim se vrstama nedostataka radilo.[35]

Članak 402. ZOO-a[36] navodi da prodavatelj ne odgovara za nedostatke ako su u trenutku sklapanja ugovora bili poznati kupcu ili mu nisu mogli ostati nepoznati.
Istim člankom ZOO-a smatra se da nisu mogli ostati nepoznati kupcu oni nedostaci koje bi brižljiva osoba s prosječnim znanjem i iskustvom osobe istog zanimanja i struke kao kupac mogla lako opaziti pri uobičajenom pregledu stvari.
Ovaj stavak zakona vrijedi samo za slučajeve kad se radi o trgovačkim ugovorima, dok se kod potrošačkih ugovora ne primjenjuje, što je navedeno 3. stavkom ovog članka ZOO-a.
Ukoliko je prodavatelj postupio protivno načelu poštenja i savjesnosti što je regulirano stavkom 4. navedenog članka ZOO-a prodavatelj odgovara i za nedostatke koje je kupac mogao lako opaziti ako je izjavio da stvar nema nikakve nedostatke ili da stvar ima određena svojstva ili odlike.
Ovim je zakonodavac zaštitio kupca od prijevare unatoč propuštanju dužne pozornosti.

[35] PETRIĆ, S., Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu obveznim odnosima, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij., Vol. 27. No1., 2006, str. 111. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/8203 (Datum pristupa: 10.07.2019.)

[36] Čl. 402., st. 1., st. 2., st. 3. i st. 4. ZOO-a

2.4. Dužnost pregleda stvari, vidljivi nedostaci i rokovi za obavijest

Prema odredbi članka 403. ZOO-a [37] kako bi kupac svoja prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke mogao i ostvariti kupac je dužan primljenu stvar na uobičajen način pregledati ili je dati na pregled, čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, i o vidljivim nedostacima obavijestiti prodavatelja u roku od osam dana, a kod trgovačkog ugovora bez odgađanja, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.
Prema st. 2. istog članka ZOO-a kad je pregled izvršen u nazočnosti obiju strana, kupac je dužan svoje primjedbe zbog vidljivih nedostataka priopćiti prodavatelju odmah, inače gubi pravo koje mu po toj osnovi pripada.

Također, ako je kupac otpremio stvar dalje bez pretovara, a prodavatelju je pri sklapanju ugovora bila poznata ili morala biti poznata mogućnost takve daljnje otpreme, pregled stvari može biti odgođen do njezina prispijeća u novo odredišno mjesto, i u tom slučaju kupac je dužan prodavatelja obavijestiti o nedostacima čim je po redovitom tijeku stvari mogao za njih doznati od svojih klijenata.

Zakonodavac je usklađivanjem sa Smjernicom 1999/44 isključio obvezu potrošača da pregleda stvar. Međutim, dužan je obavijestiti prodavatelja o vidljivim nedostacima u roku od dva mjeseca od kada je nedostatak otkrio, a najkasnije nakon dvije godine od prijelaza rizika na kupca. Ovime je kupac iz potrošačkog ugovora doveden u bitno bolji položaj od profesionalnih kupaca u trgovačkim ugovorima.[38] Ove odredbe unesene su u 4. st. čl. 403. ZOO-a.

[37] Čl. 403. st. 1., st. 2., st. 3. i st. 4. ZOO-a
[38] PETRIĆ, S., Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu obveznim odnosima, Zb. Prav. fak. Sveuč. Rij., Vol. 27. No1., 2006, str. 113. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/8203 (Datum pristupa: 10.07.2019.)

Tablica 1: Rokovi za obavijest o vidljivim nedostacima stvari

Rokovi za slanje obavijesti o nedostatku stvari	Potrošački ugovor	Građanski ugovor	Trgovački ugovor
Vidljivi nedostatak	**Nije** dužan pregledati stvar, no dužan je o nedostatku obavijestiti prodavatelja **2 mjeseca** od uočavanja nedostatka, a **najkasnije 2 god.** od preuzimanja rizika	Najkasnije **8 dana** od pregleda stvari	**Bez odgađanja** nakon pregleda stvari

Izvor: autor

2.5. Skriveni nedostaci

Skriveni nedostaci su oni koji se nisu mogli uobičajenim pregledom uočiti, točnije člankom 404. ZOO-a[39] navedeno je kad se nakon primitka stvari od strane kupca pokaže da stvar ima neki nedostatak koji se nije mogao otkriti uobičajenim pregledom prilikom preuzimanja stvari, kupac je dužan, pod prijetnjom gubitka prava, o tom nedostatku obavijestiti prodavatelja u roku od dva mjeseca računajući od dana kad je nedostatak otkrio, a kod trgovačkog ugovora – bez odgađanja.

[39] Čl. 404. st. 1, st. 2., st. 3. i st. 4. ZOO-a

Dalje, navodi se da prodavatelj ne odgovara za nedostatke koji se pokažu pošto proteknu dvije godine od predaje stvari, a kod trgovačkog ugovora šest mjeseci. Za rabljene stvari postoje specifičnosti pa je tako navedeno da kod prodaje rabljenih stvari ugovorne strane mogu ugovoriti rok od jedne godine, a kod trgovačkih ugovora i kraći rok. Ovisno o volji ugovornih strana ugovorom se mogu produljiti navedeni rokovi.

Tablica 2: Rokovi za slanje obavijesti o skrivenom nedostatku stvari

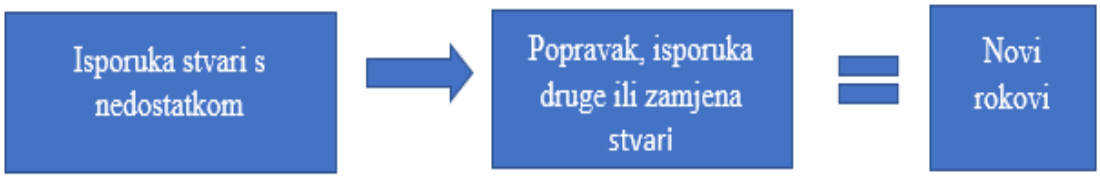
Rokovi za slanje obavijesti o nedostatku stvari	Potrošački ugovori	Građanski ugovori	Trgovački ugovori
Skriveni nedostaci		**2 mjeseca** od uočavanja nedostatka, najkasnije **2 godine** od predaje stvari	**Bez odgađanja** po pregledu stvari, najkasnije **6 mjeseci** od predaje stvari

Izvor: autor

2.6. Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl.

Neovisno o tome radi li se o vidljivim nedostacima tj. onima koji su se uobičajenim pregledom stvari mogli uočiti ili nevidljivima tj. onima koji se uobičajenim pregledom nisu mogli vidjeti[40] kad je zbog nekog nedostatka došlo do popravka stvari, isporuke druge stvari, zamjene dijelova i slično, rokovi počinju teći od predaje popravljene stvari, izvršene zamjene dijelova i slično.[41]

Iz navedenog slijedi da kupcu počinju teći novi rokovi za ostvarivanje prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe, te ako i popravljena/zamijenjena stvar ima nedostatke vrijedi isto kao i kod prvog zahtjeva za ostvarivanjem prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke.

Slika 1: Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl.

Izvor: autor

[40] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 635.
[41] Čl. 405. ZOO-a

2.7. Obavijest o nedostatku

Članak 406. ZOO-a[42] navodi da u obavijesti o nedostatku stvari kupac nije dužan potanje opisati nedostatak i pozvati prodavatelja da pregleda stvar, osim ako se radi o trgovačkom ugovoru, te ako obavijest o nedostatku koju je kupac pravodobno poslao prodavatelju preporučenim pismom, brzojavom, telefaksom ili na neki drugi pouzdan način, zakasni ili uopće ne stigne prodavatelju, smatra se da je kupac ispunio svoju obvezu da obavijesti prodavatelja.

Iz navedenog je vidljivo kako je kupac u trgovačkom ugovoru dužan zakonom urediti sadržaj obavijesti o nedostatku. U trgovačkom ugovoru obavijest o nedostatku da bi bila valjana, odnosno da bi kupac zadržao prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke mora biti konkretna i mora detaljno opisati sve nedostatke. Za razliku od ovog detaljnog i zakonom određenog načina obavještavanja, kod ugovora koji nisu trgovačkog karaktera da bi se očuvala i ostvarila prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke dovoljno je samo poslati obavijest da nedostatak postoji.[43]

2.8. Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak

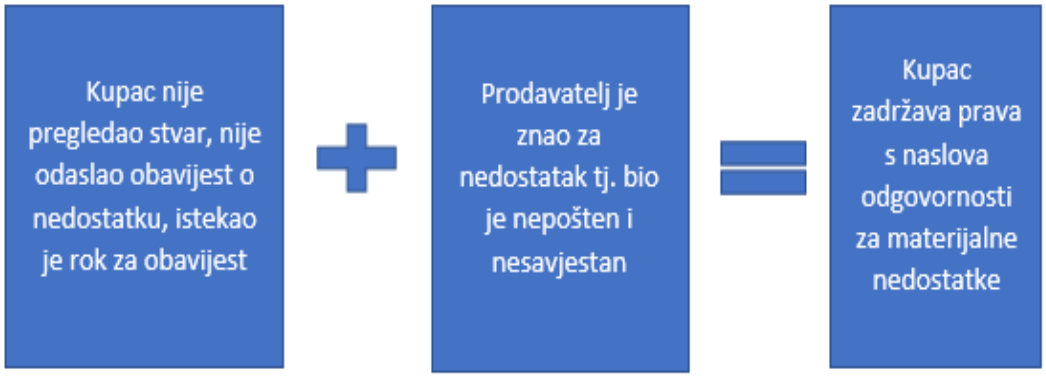
Članak 407. ZOO-a[44] navodi da kupac ne gubi pravo da se pozove na neki nedostatak i kad nije ispunio svoju obvezu da stvar pregleda bez odgađanja, ili obvezu da u određenom roku obavijesti prodavatelja o postojanju nedostatka, a i kad se nedostatak pokazao tek nakon proteka dvije godine, odnosno kod trgovačkog ugovora šest mjeseci od predaje stvari, ako je taj nedostatak bio poznat prodavatelju ili mu nije mogao ostati nepoznat.

Vidljivo je kako je zakonodavac predvidio sankcije za prodavateljevo postupanje protivnu načelu savjesnosti i poštenja. Iz tog proizlazi da kad je prodavatelj nesavjestan

[42] Čl. 406. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[43] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 640.
[44] Čl. 407. ZOO-a

kupac neće snositi pravne posljedice propuštanja pregleda stvari i obavještavanja prodavatelja unutar određenih rokova ili ako se nedostatak pokazao istekom roka od dvije godine za potrošačke ugovore tj. roka od šest mjeseci kod trgovačkih ugovora od predaje stvari.[45]

Zaključno, bez obzira što kupac nije ispunio svoje zakonom određene obveze i bez obzira na to što je istekao rok prodavateljeve odgovornosti kupac zadržava sva prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke ako je prodavatelj za iste znao ili je za njih morao znati.

Slika 2: Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak

Izvor: Autor

[45] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 641.

2.9. Ograničenje i isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke

Člankom 408. ZOO-a [46] zakonodavac navodi da ugovaratelji mogu ograničiti ili sasvim isključiti prodavateljevu odgovornost za materijalne nedostatke stvari, dalje se navodi da odredba ugovora o ograničenju ili isključenju odgovornosti za nedostatke stvari ništetna je ako je nedostatak bio poznat prodavatelju, a on o njemu nije obavijestio kupca, a i onda kad je prodavatelj nametnuo tu odredbu koristeći se svojim monopolskim položajem te ako se radi o potrošačkom ugovoru. Zakonodavac štiti kupca navodeći kako kupac koji se odrekao prava na raskid ugovora zbog nedostatka stvari zadržava ostala prava zbog tih nedostataka.

Ako postoji ravnopravnost ugovorenih strana polazeći od načela slobode obveznih odnosa suugovaratelji mogu odgovornost za materijalne nedostatke isključiti u cijelosti ili u nekim dijelovima. Ovakva praska je najčešća kod kupoprodaje rabljenih stvari. Odgovornost se najčešće ograničava za pojedina svojstva, količinu, pojedine rokove obavještavanja i slično. Također, može se ograničiti i kupčeva prava kao pravo na raskid ugovora, ali tad kupcu na raspolaganju ostaju sva ostala prava zbog nedostataka. Nadalje, moguća je ništetnost isključenja ili ograničenja odgovornosti ako je načelo savjesnosti i poštenja izigrano, te kada odnosi među ugovorenim stranama nisu ravnopravni tj. kada jedna strana ima monopolski položaj te zbog toga nametne ovu odredbu. Također, odredba je ništetna ako se radi o potrošačkom ugovoru.[47]

[46] Čl. 408. st. 1, st. 2. i st. 3. ZOO-a
[47] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 643.

2.10. Nametnuta javna prodaja

Zakonodavac je predvidio isključenje odgovornosti za materijalne nedostatke člankom 409. ZOO-a[48] kod nametnute javne prodaje.

Ovakva prodaja predstavlja svaku vrstu prodaje stvari koja je zakonom određena poput prodaje imovine u ovršnom postupku. U prilog ovom članku zakona ide i činjenica da se kod ovakve prodaje radi o prodaji dulje ili kraće rabljene imovine, pa se pretpostavlja da je potencijalni kupac za takve činjenice znao.[49]

2.11. Prava kupca

Ako je kupac izvršio sve svoje zakonom predviđene obveze pravodobnog i urednog obavještavanja prodavatelja o nedostatku na raspolaganju mu stoje sljedeća prava zajamčena stavkom 1. članka 410. ZOO-a[50]:

1. Zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni,
2. Zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostatka,
3. Zahtijevati sniženje cijene,
4. Izjaviti da raskida ugovor.

Stavak 2. istog članka ZOO-a navodi da u svakom od tih slučajeva kupac ima pravo i na popravljanje štete prema općim pravilima o odgovornosti za štetu, uključujući i štetu koju je ovaj zbog nedostatka stvari pretrpio na drugim svojim dobrima.[51]

[48] Čl. 409. ZOO-a
[49] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 644.

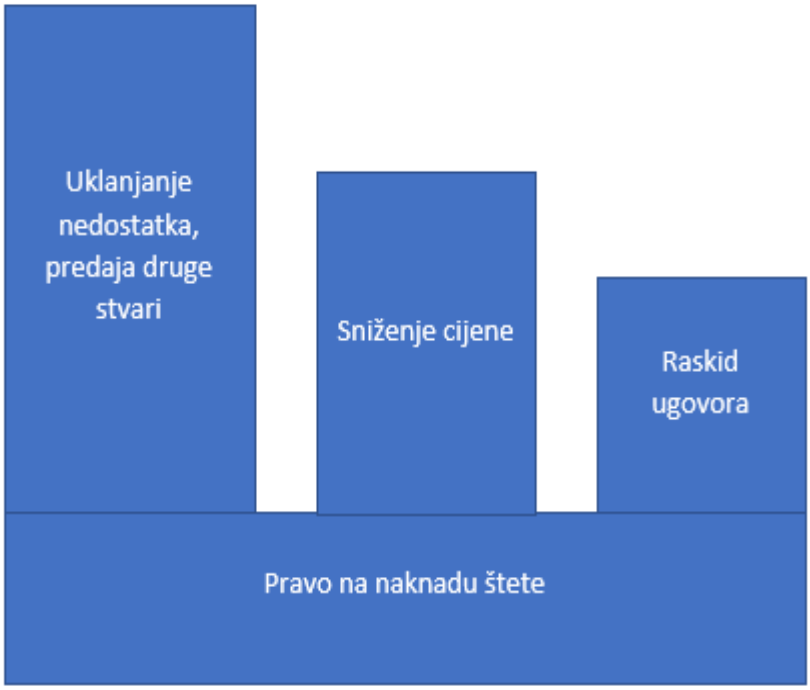
[50] Čl. 410. st. 1. ZOO-a
[51] Čl. 410. st. 2. ZOO-a

Nadalje, stavak 3. i stavak 4. navode ako je nedostatak neznatan kupac nema pravo na raskid ugovora, ali mu pripadaju druga prava iz odgovornosti za materijalne nedostatke uključujući i pravo na popravljanje štete, dok troškove otklanjanja nedostatka i predaje druge stvari bez nedostatka snosi prodavatelj.[52]

Kod ostvarivanja prava kupca bitno je poznavati odnos pojedinih kupčevih prava. Prvo pravo koje redoslijedom kupca pripada i ima pravo tražiti je uklanjanje nedostataka, ili predaja drugih stvari bez nedostatka i drugo pravo zahtijevanja sniženja cijene. Navedena prava kupcu pripadaju alternativno, tj. kupac ne može zahtijevati i jedno i drugo. Izuzetak ovog slučaja je kad različite nedostatke kupac otkriva sukcesivno, pa tako sukcesivno može i zahtijevati jedno, pa onda drugo pravo. Pravo na raskid ugovora kupac ima podredno (supsidijarno) pravu zahtjeva uklanjanja nedostataka ili predaje druge stvari bez nedostatka, dok pravo na naknadu štete kupcu stoji stalno na raspolaganju, ako ima ostala prava iz članka 410. ZOO-a makar uz ovo pravo odluči koristiti i neko drugo pravo koje ga pripada.[53]

Iz navedenog je vidljivo da je pravo kupca na raskid ugovora moguće samo ako izostanu oba načina urednog ispunjenja.

[52] Čl. 410. st. 3. i st. 4. ZOO-a
[53] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 644. i 645.

Slika 3: hijerarhijski prikaz kupčevih prava

Izvor: Autor

2.11.1. Zahtjev za urednim ispunjenjem

Ovaj zahtjev se odnosi na pravo kupca da zahtjeva da se nedostatak ukloni ili da mu se preda druga takva stvar bez nedostataka. Kad prodavatelj ispuni svoju obvezu, međutim kad je ta obveza ispunjena s određenim materijalnim nedostatkom radi se o ispunjenju, ali o nevaljanom ispunjenju obveze, pa s toga kupca pripada pravo za zahtjevom za urednim ispunjenjem ugovora. Preciznije, treba razlikovati ovaj zahtjev od neispunjenja ugovorne obveze kako ne bi došlo do pogrešnog shvaćanja i zaključka da su zbog neispunjenja prodavateljeve obveze ostvareni uvjeti za raskid ugovora. Prava iz zahtjeva za urednim ispunjenjem su alternativna tj. kupac može zahtijevati ispunjenje bez materijalnih nedostataka ili zahtijevati uklanjanje nedostataka. Zakonodavac štiti i prodavatelja time što kupcu zabranjuje postupati protivno načelu savjesnosti i poštenja tj. zabranjuje mu zlouporabu prava ili nanošenje štete. To se očituje u činjenici da se prodavatelju omogući izbor između otklanjanja nedostatka i novog urednog ispunjenja tj. prodavatelj ispunjava uredno svoju obvezu onda kad je unutar primjerenog roka postigao ispunjenje bez nedostataka neovisno je li to učinio onako kako je to zahtijevao kupac ili na drugi način zahtjeva za urednim ispunjenjem.[54]

Ova zaštita prodavateljevih interese proizlazi iz činjenice da se uklanjanje nedostataka može zahtijevati isključivo onda kada je nedostatak moguće otkloniti. Također, ako je nedostatak uklonjiv ali uz visoke troškove i uz visoke napore prodavatelja vrijedi isto. Iz navedenog proizlazi da je stvar moguće zamijeniti samo onda kad se radi o generičkoj stvari. Također, zahtjev za urednim ispunjenjem mora se ispuniti u razumnom roku inače kupac zadržava pravo na sniženje cijene ili u konačnici na raskid ugovora.[55]

[54] Ibid., str. 645.
[55] Vedriš, M., Klarić, P. (2003.), Građansko pravo, sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb

2.11.2 . Opća pravila o raskidu ugovora zbog materijalnih nedostataka

2.11.2.1. Neispunjenje ugovora u razumnom roku

Kupcu na raspolaganju stoji pravo raskida ugovora ako u razumnom roku ne dobije prethodno tražena prava za uredno ispunjenje ugovora, a ovo njegovo pravo jamči mu članak 411. ZOO- a.[56]

Iz ove odredbe članka zakona vidljivo je da kupčev zahtjev za urednim ispunjenjem, ne isključuje njegovo pravo na raskid ugovora ili pravo na zahtjev za sniženje cijene, već njegovo pravo na raskid ugovora ovisi o roku kojeg je ostavio prodavatelju za otklanjanje nedostataka ili predaju stvari bez nedostatka. Tek nakon što istekne primjereni ostavljeni rok prodavatelju za otklanjanje nedostataka ili predaje stvari bez nedostatka, kupac ima alternativno pravo jednostranog raskida ugovora ili zahtijevati sniženje cijene.[57]

2.11.2.2. Kad kupac može raskinuti ugovor

Članak 412. ZOO-a[58] navodi da kupac može raskinuti ugovor samo ako je prethodno dao prodavatelju naknadni primjereni rok za ispunjenje ugovora, osim uz ostavljanje naknadnog roka kupac može raskinuti ugovor i bez ostavljanja naknadnog roka ako mu je prodavatelj nakon obavijesti o nedostacima priopćio da neće ispuniti ugovor ili ako iz okolnosti konkretnog slučaja očito proizlazi da prodavatelj neće moći ispuniti ugovor ni u naknadnom roku, kao i u slučaju kad kupac zbog zakašnjenja prodavatelja ne može ostvariti svrhu radi koje je sklopio ugovor. Također, ako bi način uklanjanja nedostatka, odnosno predaja druge stvari bez nedostatka imao za posljedicu znatne neugodnosti za kupca, on ima pravo raskinuti ugovor ili zahtijevati razmjerno sniženje cijene.

Pravila o raskidu ugovora zbog materijalnih nedostataka polaze od pretpostavke da rok ispunjena ugovora nije bitan element ugovora, te s toga trenutni raskid ugovora nije moguć. Točnije, kupac ne može raskinuti ugovor prije nego istekne razumni rok za

[56] Čl. 411. ZOO-a
[57] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 649.
[58] Čl. 412. st. 1., st. 2. i st. 3. ZOO-a

otklanjanje nedostataka, odnosno primjereni rok za predaju stvari bez nedostataka. Uz ovo kupac ne može raskinuti ugovor prije nego istekne naknadni primjereni rok za otklanjanje nedostataka, odnosno naknadni primjereni rok za predaju stvari bez nedostataka tj. rok za uredno ispunjenje ugovora. Drugim riječima naknadni primjereni rok za uredno ispunjenje je pretpostavka za raskid ugovora zbog materijalnih nedostataka stvari/robe.[59]

2.11.2.3 Raskid ugovora po samom zakonu

Postoje slučajevi kad se ugovor raskida po samom zakonu što je navedeno člankom 413. ZOO-a[60] i to ako prodavatelj u naknadnom roku ne ispuni ugovor, on se raskida po samom zakonu, ali ga kupac može održati ako bez odgađanja izjavi prodavatelju da ugovor održava na snazi, također isto vrijedi i u slučaju ispunjenja s nedostatkom obveze kod koje je ispunjenje u određenom roku bitan sastojak ugovora.

Raskid ugovora po samom zakonu slijedi nakon što je bezuspješno istekao naknadni rok kojeg je kupac odredio, uz uvjet da je taj rok razumno dug ili dulji od razumnog roka koji se ostavlja prodavatelju. U slučaju da je naknadni rok kojeg je kupac odredio bio kraći od razumnog roka, ugovor bi također bio raskinut, ali tek nakon što istekne stvarni razumni rok, a ne onaj po kupcu određen razumni rok. Kupac može svojom voljom ostaviti ugovor na snazi. Kupčevo očitovanje volje mora biti dano bez odgađanja jer će ono po tijeku stvari biti dano nakon što je ugovor već raskinut, a kako bi i prodavateljev pravni interes bio zaštićen. Što se tiče ispunjenja u roku kao bitnog sastojka ugovora, smisao je da se postigne uredno ispunjenje do isteka zadanog roka i to ispunjenje bez nedostataka, a ne samo ispunjenje u tom zadanom roku.[61]

[59] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 649.

[60] Čl. 413. st. 1. i st. 2. ZOO-a

[61] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 650. i 651.

2.11.3. Zahtjev za naknadu štete

Ovaj zahtjev kupac ostvaruje uz sva ostala prava koja kupac ZOO-om ima zajamčena kada udovoljava uvjete za ostvarivanje istih. Jednom riječju kupac ovaj zahtjev ima kumulativno uz bilo koji drugi zahtjev koji mu pripada s naslova odgovornosti prodavatelja za materijalne nedostatke stvari/robe. Uredna i pravovremena obavijest kao uvjet za ostvarivanje ostalih prava vezana je i za ovo pravo tj. kad kupac propuštanjem obavijesti gubi ostala prava koja bi u protivnom imao, gubi i pravo za naknadu štete tj. urednim obavještavanjem ostvaruje i pravo na zahtjev za nadoknadom štete. [62]

Da bi kupac ostvario pravo za naknadu štete prije svega trebaju biti ostvarene pretpostavke koje aktiviraju odgovornost za štetu. Nastala šteta mora biti posljedica koja je nastala zbog nedostatka stvari. Štete je moguće klasificirati u tri skupine:

1. Šteta na samoj stvari
2. Šteta u vezi s kupljenom stvari, te
3. Šteta na drugim dobrima kupca

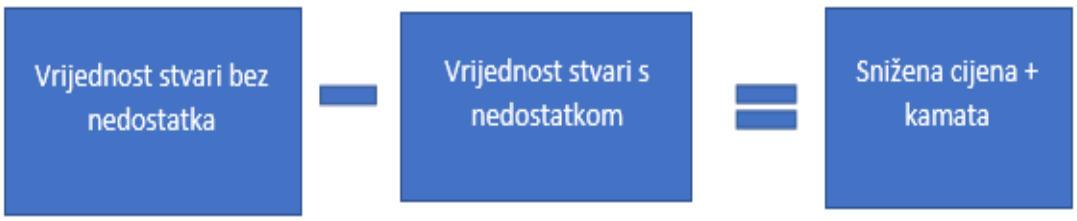
   Šteta na samoj stvari je izravna neposredna šteta zbog materijalnog nedostatka. Kod ovakve štete isporučena stvar nema punu vrijednost. Ova šteta se može otkloniti korištenjem prava za urednim ispunjenjem ili pravom na sniženje cijene. Zbog navedenog slijedi da kod ove štete postoji iznimka od pravila da kupac ovo pravo ima i uz korištenja ostalih prava tj. ovdje izostaje kumulativno pravo. Dalje, šteta u vezi s kupljenom stvari je šteta koja je nastala kao posljedica povjerenja kupca u odsutnost nedostataka, pa se naziva i štetom zbog povjerenja. Za ovu štetu je karakteristično što se ne može ukloniti ostvarenjem zahtjeva za urednim ispunjenjem ili sniženjem cijene, te se s toga može ostvariti kumulativno s ostalim pravima. Posljednja skupina šteta na drugim dobrima kupca nazva se još i popratnom štetom. Naknadu za ovu štetu kupac ima pravo tražiti kumulativno s pravima zbog nedostataka i kao dodatni zahtjev za naknadom štete uz naknadu štete na koju ostvaruje pravo.[63]

[62] Ibid., str. 646.
[63] Vedriš, M., Klarić, P.(2003.), op. cit., str. 406. i 407.

2.11.4. Zahtjev za sniženjem cijene

Kad je isporučena stvar sa materijalnim nedostatkom cijena se snižava na način da se prilagođava/korektira za umanjenu vrijednost isporučene stvari s materijalnim nedostatkom. To se radi na način da se usporedi vrijednost stvari bez nedostatka i stvari s nedostatkom u vrijeme kad je ugovor bio sklopljen.[64]

Kod ugovora o kupoprodaji jedino je i moguć ovakav zahtjev jer je u ovakvim ugovorima kupčeva protučinidba cijena. Relacija ovog prava u odnosu na ostala prava koja kupcu pripadaju s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke može se opisati na slijedeći način. Kupcu pravo na sniženje cijene pripada kumulativno sa zahtjevom za naknadu štete. Pravo za sniženjem cijene je podredno u odnosu na pravo zahtjeva za otklanjanjem nedostataka. Drugim riječima, ako kupac za prvo pravo koristio sniženje cijene, gubi mogućnost zahtijevati otklanjanje materijalnih nedostataka tj. predaju stvari bez nedostatka. U suprotnom slučaju ako je prvo tražio predaju stvari bez nedostatka i dalje mu ostaje pravo na sniženje cijene ako mu prvi zahtjev bude odbijen. Kupcu uz isplatu razlike između stvari sa i bez nedostataka pripada i kamata od razdoblja plaćanja do vraćanja. Također, ako je kupac prvo uočio vidljive nedostatke i ostvario svoje pravo na sniženje cijene te nakon toga uočio skrivene nedostatke, kupac može zahtijevati novo sniženje cijene ili raskinuti ugovor.[65]

Slika 4: Zahtjev za sniženjem cijene

Izvor: Autor

[64] Čl. 420. ZOO-a
[65] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 658. i 659.

2.12. Djelomični nedostaci

Kupac ima pravo na djelomični raskid ugovora o kupoprodaji kad se radi o djelomičnom nedostatku stvari/robe tj. kad samo dio stvari ima nedostatak ili kad je predan samo neki dio stvari, preciznije ako je predana manja količina stvari od ugovorene. Kupac ima pravo raskida ugovora samo u dijelu stvari koja ima nedostatke tj. samo u dijelu količine koja nedostaje. Za razliku od ovakvog djelomičnog raskida ugovora, kupac ima pravo na raskid ugovora u cjelini onda kada ugovorena stvar čini cjelinu ili onda ako je kupac opravdano mogao očekivati da će primiti ugovorenu stvar ili količinu u cjelini.[66]

Ovim člankom zakonodavac je predvidio tri različite situacije i njihove pravne posljedice, a to su situacija kad samo dio stvari ima nedostatke u kvaliteti, kad je predan samo dio ugovorene stvari i kad postoji nedostatak u svezi s količinom tj. kvantitetom isporuke. Kod kvantitativnog nedostatka tj. nedostatka kad je predana manja količina od ugovorene, problem će se lakše riješiti jer isporučena količina ima ista ugovorena svojstva kao što imaju i ostale iste stvari. U situaciji kad je predan dio stvari koji ima nedostatke u kvaliteti, realno je očekivati da će takav nedostatak utjecati i na nedostatak stvari u cjelini. Onda kad je predan samo dio jedne stvari, najčešće će se raditi o djelomičnom ispunjenju, a ne o ispunjenju s materijalnim nedostacima, jer za primjenu instituta odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe stvar treba imati neodgovarajuća svojstva ili neodgovarajuća količina treba biti isporučena, dok se ovdje radi o dijelu jedne stvari.[67]

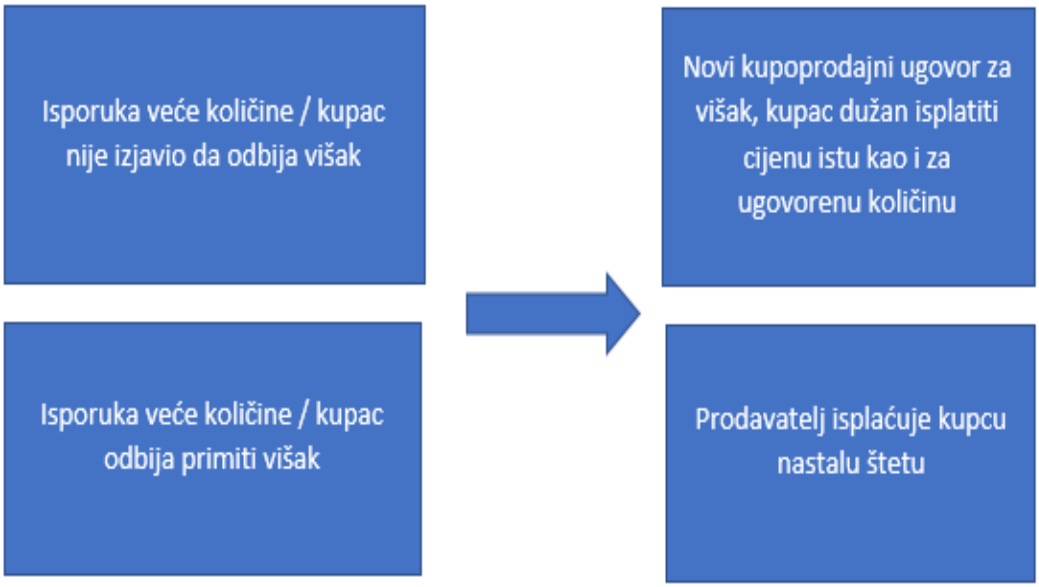
[66] Čl. 414. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[67] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 652.

2.12.1 . Kad je prodavatelj dao kupcu veću količinu

Prema članku 415. ZOO-a[68] predaja veće količine stvari od ugovorene definirana je stavcima 1. i 2. i to trgovačkim ugovorom o kupoprodaji, kad je prodavatelj stvari određenih po rodu dao kupcu veću količinu nego što je ugovoreno, a kupac u razumnom roku ne izjavi da višak odbija, smatra se da je primio i taj višak te je dužan platiti ga po istoj cijeni, protivno ako kupac odbije primiti višak, prodavatelj je dužan naknaditi kupcu štetu.

Navedene odredbe primjenjuju se samo na trgovačke kupoprodaje, što je i tema ovog rada. Odredbe se primjenjuju kada je prodavatelj predao kupcu stvar s materijalnim nedostatkom u kvantiteti, preciznije kad je predan višak stvari, a ne manjak. Kupac nije dužan veću količinu i primiti, već samo onaj dio koji je ugovorom određen. Međutim, iz zahtjeva za povećanom pozornošću trgovca, kako se ovdje radi o trgovačkoj kupoprodaji kupac je dužan u razumnom roku izjaviti da višak stvari ne prihvaća ili u protivnom nastaje novi kupoprodajni ugovor u pogledu viška stvari i kupac je dužan platiti višak po istoj cijeni kao i za ugovorenu količinu. Ovakva opcija da kupac uopće ima priliku višak stvari preuzeti i kupiti stoji zbog specifičnosti trgovačkih ugovora jer će kupcima iz ovih ugovora iz razloga što im za svakodnevno poslovanje treba izvjesna količina stvari/robe, često biti prihvatljivo sklapanje novog kupoprodajnog ugovora za veću količinu od one ugovorene.[69]

[68] Čl. 415. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[69] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 654.

Slika 5: Isporuka veće količine

Izvor: Autor

2.12.2 . Kad je određena cijena za više stvari

Zakonodavac predviđa pravilo prava kupca na djelomični raskid ugovora onda kad se jednim ugovorom prodaje više stvari ili jedna skupina stvari u pogledu onih stvari koji imaju nedostatak, ali ne i ostalih. Također, uz navedeno pravo kupac ima pravo i na raskid ugovora u cjelini kojim se prodaje više stvari kao cjelina za zajedničku cijenu, onda kad bi njihovo razdvajanje bilo štetno. Ako kupac izjavi da raskida ugovor samo za onaj dio stvari s nedostatkom tj. ako traži djelomični raskid ugovora, prodavatelj sa svoje strane može raskinuti ugovor u cjelini tj. i u pogledu ostalih stvari bez nedostataka.[70]

Iako se najčešće kod kupoprodajnih ugovora cijena odnosi za jednu jedinicu stvari, moguće je i jednim ugovorom odrediti ukupnu cijenu za više stvari ili jednu skupinu stvari i to upravo uređuju navedene odredbe. Djelomičnim raskidom ugovora kad je kupac već platio cijenu, trebat će pravilno odrediti dio cijene koji je prodavatelj zbog kupčevog djelomičnog raskida ugovora dužan vratiti kupcu, što otežava činjenica što cijene nisu ugovorom određene pojedinačno, već je navedena ukupna cijena. Zato ako bi kupac tražio svoje pravo djelomičnog raskida ugovora u pogledu stvari koje imaju nedostatke, prodavatelju stoji na raspolaganju pravo raskida ugovora u cjelini tj. pravo da raskine ugovor i za dio ugovorne obveze koju je ispunio.[71]

[70] Čl. 416. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[71] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 655.

2.13. Gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka

Člankom 417. ZOO-a[72] zakonodavac je predvidio odredbe vezane za gubitak prava na raskid ugovora zbog nedostatka i to kupac gubi pravo da raskine ugovor zbog nedostatka stvari kad mu je nemoguće vratiti stvar ili je vratiti u stanju u kojem ju je primio, izuzetak ove odredbe postoji tj. kupac može raskinuti ugovor zbog nekog nedostatka stvari ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena zbog nedostatka koji opravdava raskid ugovora, ili zbog nekog događaja koji ne potječe od njega niti od neke osobe za koju on odgovora. Također, isto vrijedi ako je stvar potpuno ili djelomično propala ili oštećena pri ispunjenju obveze kupca da pregleda stvar, ili ako je kupac prije nego što je otkriven nedostatak potrošio ili izmijenio jedan dio stvari u tijeku njezine redovite uporabe te ako je oštećenje ili izmjena bez značenja.

Uz do sad već navedenu pretpostavku isteka naknadno primjerenog roka kao uvjeta za ostvarivanje prava za raskidom ugovora ovim odredbama zakonodavac uz navedenu pretpostavku pretpostavlja i mogućnost vraćanja kupca primljene stvari koja ima nedostatke prodavatelju u onakvom stanju u kakvom je stvar i primio. Kupac stoga gubi pravo na raskid ugovora iako stvar nije uništio ili izgubio tj. iako stvar postoji, ako je ne može vratiti u istovjetnom stanju u kakvom ju je primio kupac gubi pravo na raskid ugovora osim u slučajevima koji su navedeni stavkom 2. i stavkom 3. iz ovog članka ZOO-a.[73]

[72] Čl. 417. st. 1., st. 2. i st. 3. ZOO-a
[73] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 656.

2.14. Očuvanje ostalih prava

Zakonodavac je kupca zaštitio i u slučaju kad nije u mogućnosti vratiti stvar tj. kad nije u mogućnosti vratit stvar u stanju u kojem ju je primio. Tada kupac kao što je već prethodno navedeno gubi pravo na raskid ugovora uz određene iznimke, ali mu i dalje stoje na raspolaganju ostala prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke koja su mu zajamčena ZOO.[74]

Iako kupac ne može raskinuti ugovor člankom 410. ZOO-a[75] na raspolaganju mu stoje slijedeća prava:

1) Zahtijevati od prodavatelja da nedostatak ukloni,
2) Zahtijevati od prodavatelja da mu preda drugu stvar bez nedostataka, te
3) Zahtijevati sniženje cijene

   Također, kupac ima pravo na popravljanje štete uključujući i štetu koju je kupac pretrpio na svojim drugim stvarima/dobrima, a sve troškove nastale u svezi ostvarivanjem navedenih prava snosi prodavatelj.

[74] Ibid., str. 657.
[75] Čl. 410. st. 1., st. 2. i st. 4. ZOO-a

2.15. Učinci raskida zbog nedostatka

Članak 419. ZOO-a[76] navodi da raskid ugovora zbog nedostatka stvari ima isti učinak kao i raskid dvostranoobveznih ugovora zbog neispunjenja. Iako je ugovor raskinut kupac duguje prodavatelju naknadu za korist od stvari i kad mu je nemoguće vratiti je cijelu ili njezin jedan dio, a ugovor je ipak raskinut.

Raskid ugovora zbog nedostataka ima iste pravne učinke kao i raskid dvostranoobveznih ugovora zbog neispunjenja jer ne postoje posebnosti raskida ugovora zbog nedostatka u odnosu na raskid ugovora zbog zakašnjenja tj. neispunjenja obveze. Nakon raskida ugovora ugovorne strane oslobađaju se svojih obveza, osim ako je jedna ugovorna strana imala korist od ispunjenog djela obveze, druga strana ima pravo zahtijevati vraćanje ispunjenog i naknadu za ostvarenu korist, a na prodavatelju je teret dokaza o postojanju kupčeve koristi iz ispunjenog djela obveze.[77]

[76] Čl. 419. st. 1. i st. 2. ZOO-a
[77] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 658.

2.16. Rok za ostvarivanje prava

Članak 422. ZOO-a[78] navodi da prava kupca koji je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostatka gase se nakon isteka dvije godine, računajući od dana odašiljanja obavijesti prodavatelju, osim ako je prodavateljevom prijevarom kupac bio spriječen da ih ostvaruje. I nakon ovog navedenog roka kupac može ostvariti pojedina prava ako je pravodobno obavijestio prodavatelja o postojanju nedostataka. Tad može nakon proteka ovoga roka, ako još nije isplatio cijenu, zahtijevati da se cijena snizi ili da mu se naknadni šteta, kao prigovor protiv prodavateljeva zahtjeva da mu se isplati cijena.

Ovim odredbama uređeni su rok i okolnosti prestanka kupčevih prava i prodavateljeve odgovornosti s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe. Navedeni rok u vezi sa skrivenim nedostacima može prestati i prije tj. rok od dvije godine stoji kod građanskopravnih ugovora dok je kod trgovačkog ugovora ovaj rok šest mjeseci od predaje stvari. Također, prodavateljeva odgovornost će prestati istekom subjektivnih rokova u kojima je kupac dužan obavijestiti prodavatelja pod prijetnjom gubitka prava (ovi rokovi vidljivi su od čl. 403. do 406. ZOO-a). Izuzetak je nesavjesnost prodavatelja, kad kupac iako nije obavijestio prodavatelja zadržava svoja prava. Ovdje rok od dvije godine počinje teći od trenutka kupčeva saznanja za nedostatke ili od onda kad je za nedostatke kupac najkasnije morao obavijestiti prodavatelja. Ako je pak kupac uredno ispunio svoju dužnost pravovremenog obavještavanja i tako očuvao svoja prava s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke, kupcu prekluzivni rok od dvije godine počinje teći od trenutka obavještavanja prodavatelja o nedostacima. U ovom razdoblju kupac može ostvariti svoja prava najčešće podizanjem tužbe tj. pokretanjem parničkog postupka. Prekluzivni rok ima izuzetak tj. istekom dvije godine neće nestati kupčeva prava ako je prodavateljevom prijevarom kupac bio naveden na propuštanje ostvarivanja svojih prava tj. podizanja tužbe. Također, izuzetak očuvanja kupčevih prava i nakon isteka dvije godine postoji onda kad kupac još nije ispunio svoju protučinidbu, a prodavatelj od njega zahtjeva da mu se isplati cijena. Tad kupac može zahtijevati da mu

[78] Čl. 422. st. 1. i st. 2. ZOO-a

se cijena snizi ili da mu se naknadi šteta kao prigovor na prodavateljev zahtjev i on će morati dokazati da je prodavatelj za nedostatke znao tj. morao znati.[79]

[79] Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), op. cit., str. 659., 660. i 661.

4. ZAKLJUČAK

Istraživanjem problematike vezane za odgovornost za materijalne nedostatke stvari/robe može se zaključiti kako se ovaj institut razvijao usporedno s potrebama i promjenama u gospodarstvu te se zamjećuje se da se objekt prodaje u trgovačkom pravu naziva roba. Tako se i dalje može predvidjeti daljnji razvoj i prilagodba suvremenim potrebama koje će zahtijevati uvođenje nekih novina u samom definiranju nedostataka te pravima i obvezama kupca i prodavatelja u trgovačkom ugovornom odnosu. To se posebice odnosi na to da kod trgovačkih odnosa postoje trgovački običaji koji kao izvor prava obvezuju trgovce u onim granama trgovine gdje su se ustalili. S vremenom trgovački se običaji mogu kodificirati u trgovačke uzance. Cilj ovog rada je detaljnim upoznavanjem s ovom pravnom problematikom, njenom prilagodbom i sistematizacijom sudionicima na tržištu koji se svakodnevno u poslu susreću sa zahtjevima za odgovornost za materijalne nedostatke olakšati i unaprijediti poslovanje pravovremenom i ispravnom reakcijom u ovakvim situacijama koje će u konačnici osigurati trgovcu (trgovačkom društvu i obrtniku) koji tako postupa konkurentsku prednost i sniziti troškove. S marketinškog stajališta može se zaključiti da se poznavanjem odredbi koji se tiču materijalnih nedostataka, mogu pravilnim promišljanjima izbjeći, a ako se i dogode na najpovoljniji način riješiti problemi koji se tiču proizvoda kao temeljnog elementa marketinškog miksa. Odredba koja je upravo zbog suvremenog značaja marketinških kampanja unesena u ZOO je i ona o odgovornosti za javne izjave i nastupe. Pravilnim tumačenjem te odredbe kampanja od početka može ići u pravom smjeru i biti spriječene tužbe, dugi sudski procesi, stvaranje velikih troškova za trgovca te u konačnici narušavanje ugleda trgovca (trgovačkog društva ili obrta). S obzirom na sve navedeno dalo bi se zaključiti da ovaj rad daje doprinos informiranosti sudionicima na tržištu, jer sistematiziranjem i jednostavnijim prikazom postojećih zakonskih odredbi koji se tiču materijalnih nedostataka te njihovim jednostavnijim tumačenjem olakšava se ekonomistima, posebno onima koji se izravno bave proizvodom i prodajom postupanje u ovakvim situacijama, naročito u trgovačkim ugovornim odnosima gdje se poslovi između trgovaca odvijaju svakodnevno i s velikim koeficijentima obrtaja koji povećavaju vjerojatnost pojavljivanja problema s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke stvari/robe. Eventualno ograničenje ovog istraživanja je ujedno i razlog zbog kojeg je ovaj rad nastao. Naime, autor rada je ekonomist, a to je i bio cilj da se pravna tema pojednostavni

za korištenje sudionicima na tržištu, ipak s obzirom na tu činjenicu moguće ograničenje je manjak šire pravne slike autora rada.

Literatura

1. Eur-lex.europa.eu (2019) Službeni list Europske unije. Dostupno na: http://eur-lex.europa.eu/legalcontent/HR/TXT/?uri=CELEX%3A31999L0044 (pristupljeno 12.06.2019.)
2. Goldštajn, A. (1991.), Trgovačko ugovorno pravo, Narodne novine, Zagreb
3. Gorenc, V., Vidović, A. (ur.) (2005), Komentar Zakon o obveznim odnosima, RRiF, Zagreb
4. Hrvatska Enciklopedija, Leksikografski Zavod Miroslav Krleža, preuzeto 10.05.2019. http://www.enciklopedija.hr/
5. Ius-info. Dostupno na: http://www.iusinfo.hr/CaseLaws/TOC.aspx (pristupljeno 08.08.2019.)
6. Petrić, S. (2006.), 'Odgovornost za materijalne nedostatke stvari prema novom Zakonu o obveznim odnosima', Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 27.(1.), str. 87-128. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/8203 (Datum pristupa: 10.05.2019.)
7. Slakoper, Z., Gorenc, V. (2012.), Obvezno pravo, Posebni dio 1, Novi informator, Zagreb
8. Slakoper, Z., Gorenc, V. (2009.), Obvezno pravo, Opći dio, Novi informator, Zagreb
9. Sudska praksa, Vrhovni sud Republike hrvatske. Dostupno na: https://sudskapraksa.csp.vsrh.hr/overview (pristupljeno 08.08.2019.)
10. Tkalac, Verčić, A., Sinčić, Ćorić, D., Pološki, Vokić, N. (2010.), Priručnik za metodologiju istraživačkog rada, M.E.P., Zagreb
11. Vedriš, M., Klarić, P. (2003.), Građansko pravo, sedmo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Narodne novine, Zagreb
12. Zakon o obveznim odnosima, Narodne novine, broj 35/05, 41/08, 125/11, 78/15, 27/18

POPIS TABLICA

Tablica 1. Rokovi za obavijest o vidljivim nedostacima stvari……..……20

Tablica 2. Rokovi za obavijest o skrivenim nedostacima stvari…….……21

POPIS SLIKA

Slika 1. Rokovi u slučaju popravka, zamjene i sl……....…….……..22

Slika 2. Značenje činjenice da je prodavatelj znao za nedostatak……..…….24

Slika 3. Hijerarhijski prikaz kupčevih prava……..28

Slika 4. Zahtjeva za sniženjem cijene…….……33

Slika 5. Isporuka veće količine…….…….36

PRILOZI

Prilog – Sentence sudskih odluka

1. Prodavatelj peleta odgovara za materijalni nedostatak istih koji je u tome da isporučena količina ne odgovara ugovorenoj. Tuženik i tužitelj su bili u poslovnom odnosu i prodavatelj je isporučio samo trećinu ugovorene robe, a kupac mu je uplatio cijeli iznos koji je bio ugovoren. Prodavatelj je dužan neispunjeni dio obveze, a za koji je primio novac uplatiti kupcu skupa sa zateznim kamatama, te snosi parničke troškove.

   Trgovački sud u Varaždinu, P 101/2016-7 od 04.09.2017.

2. Kupac (tuženik) je dužan isplatiti prodavatelju na temelju ugovora o kupoprodaji motornog vozila 4100 eura zajedno sa zateznim kamatama, te troškove parničkog postupka. Kupac je isplatio samo dio cijene jer je ukupna bila 7800 eura. Kupac se žalio da je vozilo imalo materijalne nedostatke i o tom je obavijestio prodavatelja, ali nije dokazao da su materijalni nedostaci postojali. Žalba tuženika nije osnovana.

   Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Pž 5741/05-3 od 28.01.2008.

3. Prodavatelj je dužan vratiti kupcu iznos od 86298,00 kn s pripadajućim kamatama, te podmiriti parničke troškove. Na temelju ugovora o kupoprodaji prodavatelj se obvezao isporučiti printer, ventilator s lancima i program na hrvatskom jeziku te montažu uređaja, a kupac je uplatio cijeli dogovoreni iznos. Isporučena roba je imala materijalne nedostatke o kojima je kupac uredno obavijestio prodavatelja, no on iste nije uklonio i nakon naknadno ostavljenog primjereno roka te je stoga sud utvrdio da kupac ima pravo na raskid ugovora i povrat plaćenog iznosa cijene.

   Visoki trgovački sud Republike Hrvatske, Pž 1105/04-4 od 27.11.2007.

4. Zbog pogrešnog pravnog pristupa ukida se presuda Županijskog suda u Virovitici br. Gž 447/05 od 16.01.2006. i predmet vraća tom sudu na ponovno suđenje. Prethodnom presudom je odbijen zahtjev kupca za raskidom ugovora o kupoprodaji i zahtjev za isplatu iznosa od 104000,00 kn sa zateznim kamatama, temeljeći svoj zahtjev na postojanju materijalnih nedostataka prodane stvari, dok je sud ovaj zahtjev ocjenjivao sa drugog pravnog stajališta.

   Vrhovni sud republike Hrvatske, Rev 351/06-2 od 03.07.2007.

5. Predmet ove parnice je zahtjev tužitelja da mu tuženica isplati iznos od 17.277,66 kn sa zateznim kamatama, a koji iznos predstavlja dio računa tužitelja br. 229 od 17. studenog 2011. godine za stolariju. Prvostupanjski sud temeljem raspravne građe zaključuje da su nedostaci koji postoje na stvarima (stolariji PVC), te nedostaci koji su posljedica montaže otvora u svojoj sveukupnosti predstavljaju materijalne nedostatke koje tužitelj nije otklonio niti po pozivu tuženika tako da brojnost nedostataka, te da ti nedostaci proizlaze iz samih svojstava izvedbe stvari, proizlazi da je tuženica opravdano i sukladno članku 410. stavak 1. točka 4. Zakona o obveznim odnosima jednostavnom izjavom raskinula predmetni ugovor, pa se iz tog razloga i odbija tužbeni zahtjev tužitelja da se ne radi o znatnim materijalnim nedostacima već eventualno o estetskim nedostacima, pa samim time da nije ni bilo u konkretnom slučaju uvjeta za jednostrani raskid predmetnog ugovora.

   Županijski sud u Dubrovniku, Gž 1557/2014-2 od 24.02.2016.

6. U provedenom je postupku utvrđeno da su stranke sklopile ugovor o djelu, odnosno ugovor, kojim se tužitelj obvezao izvršiti šivanje gornjih dijelova obuće u količini od 2.062 para, a tuženik se obvezao pribaviti i tužitelju predati sav materijal potreban za izradu tog dijela obuće. Ujedno se tuženik obvezao platiti naknadu za izrađene dijelove obuće, a visina te naknade je također ugovorena. Utvrđeno je također da je tužitelj izvršio svoju obvezu i isporučio tuženiku izrađene dijelove obuće. Tuženik je stavio prigovore kakvoći u količini od 525 pari, te su otklonjeni nedostaci, tako

da je posljednja isporuka izvršena 18. siječnja 1994. godine. Međutim, 6. svibnja 1994. godine tuženik je ponovno stavio prigovor kakvoći, dakle tri mjeseca nakon izvršene isporuke. Kod toga prvostupanjski sud utvrđuje da tuženik nije pružio dokaze na okolnost da prigovor kakvoći nije mogao staviti prije. Naručitelj je dužan pregledati izvršeno djelo čim je to po redovnom tijeku stvari moguće i o nađenim nedostacima bez odgađanja obavijestiti izvođača. Tuženik je prema tome bio dužan bez odgađanja izvijestiti tužitelja o nedostacima nakon što je utvrdio da ti nedostaci postoje. Tuženik je tužitelja međutim obavijestio o nedostacima nakon tri mjeseca, a nije pružio dokaze na okolnost da je to izvješće o nedostacima bilo dano bez odgađanja. Zbog toga je sud reviziju odbio kao neosnovanu.

Vrhovni sud Republike Hrvatske Rev 21/1998-2 od 18.04.2002.

7. Predmet je zahtjev za ispunjenjem ili podredno za raskid ugovora o kupoprodaji pokretnog kontejnera-laboratorija i opreme za ispitivanje materijala na građevinskim objektima sklopljenog između tužitelja kao kupca i tuženika kao prodavatelja. Da bi kupac sačuvao prava koja mu pripadaju po osnovi materijalnih nedostataka dužan je primljenu stvar na uobičajen način pregledati ili je dati na pregled čim je to prema redovitom tijeku stvari moguće, te o vidljivim nedostacima kod trgovačkih ugovora (a takav je i predmet ugovora) obavijestiti prodavatelja, inače gubi prava koja mu po toj osnovi pripadaju. S obzirom da je kupac zakasnio obavijestiti prodavatelja o nedostacima neosnovani su njegovi zahtjevi da mu se preda druga stvar bez nedostatka, odnosno ispuni ugovor kao i supsidijarno pravo za raskid ugovora.

   Vrhovni sud Republike Hrvatske, Revt 21/11-2 od 11.04.2012.

8. Predmet spora je zahtjev tužitelja na utvrđivanje da je raskinut kupoprodajni ugovor između tužitelja kao kupca i tuženika kao prodavatelja o kupnji osobnog automobila, kao i zahtjev za isplatu po osnovi odgovornosti za materijalne nedostatke za kupljeni osobni automobil, te protutužbeni zahtjev tuženika za isplatu s osnova ispunjenja ugovora odnosno povratka vozila. S obzirom da je tuženik nakon popravka odbio predati automobil kupcu, da je tužitelj izjavio da raskida ugovor i da je dao izjavu o raskidu uz primjereni rok da se nedostaci uklone, sud je ocijenio da tužitelj ima pravo na raskid ugovora i povrat kupoprodajne cijene, jer nedostatak na vozilu kojeg je kupio tužitelj nije u uzročnoj vezi s njegovom vožnjom.

   Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 1461/11-2 od 06.10.2015.

9. Predmet je spor vezan za ugovor o kupoprodaji kombajna. Tužitelj je tvrdio da mu je poslan kombajn željeznicom sa zakašnjenjem i u neispravnom stanju zbog čega je izgubio zaradu jer nije mogao kombajnom obavljati žetvu. Naime, odgovornost prodavatelja predviđena je za naknadu štete koja se zbog prodane stvari dogodila na drugim dobrima kupca (popratna ili refleksna šteta). Presudom prvog stupnja tuženik je bio dužan isplatiti iznos na ime naknade štete sa zakonskom kamatom, te parnički trošak. Protiv presude drugog stupnja kojom je tuženik obvezan da tužitelju isplati iznos skupa sa zateznim kamatama tuženik je zatražio reviziju koju mu je sud odobrio.

   Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 625/1993-2 od 13.04.1994.

10. Predmet spora je zahtjev tužitelja za isplatu novčane tražbine iz osnove troškova koji su nastali naknadnim otklanjanjem u stanovima koje je tužitelj kupio od tuženika, kao izvođača građevinskih radova. Utvrđeno je da je primopredaja stanova izvršena 23.03.2005., a da su potom 27.11. i 13.12.2006. utvrđeni skriveni nedostaci u oba stana koja su bila predmet kupoprodaje te da je tužitelj o tome obavijestio tuženika. Tuženik je trebao nedostatke ukloniti, međutim on to nije učinio. Revizija tuženika se odbija kao neosnovana.

    Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 2628/12-2 od 14.02.2017.

11. Predmet spora predstavlja zahtjev tužitelja kao kupca stvari – vjetrobranskog stakla za vozilo, da mu tuženik kao prodavatelj s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke stvari preda drugu stvar bez nedostatka tj. da mu preda ispravno vjetrobransko staklo umjesto isporučenog sa nedostatkom jer prema navodima tužbe kupljeno staklo je bilo napuknuto u trenutku prijelaza rizika na kupca tj. u trenutku predaje kupcu. Kupac je nakon što je raspakirao kupljeno staklo vidio da je ono puknuto i o tome obavijestio prodavatelja, te mu isto ostavio, tražeći da mu se isporuči drugo staklo bez nedostatka, ali mu to prodavatelj nije omogućio. Bez obzira što kupac nije odmah obavijestio prodavatelja, njemu i dalje pripada pravo s naslova odgovornosti za materijalne nedostatke jer je prodavatelj za nedostatak znao jer je proizvod bio označen kao oštećen. Stoga se revizija odbija.

    Vrhovni sud Republike Hrvatske, Rev 350/1991.-2 od 06.06.1991.

SAŽETAK

Odgovornost za materijalne nedostatke stvari/robe kod trgovačke kupoprodaje je tema koja je prije svega pravna i definirana je Zakonom o obveznim odnosima. Bez obzira na tu činjenicu nepobitno je i to da se poznavanjem materije iz navedenog pravnog područja mogu ostvariti brojni benefiti u poslovnom svijetu. To je prije svega i glavni cilj ovog rada da se na jednostavniji i sistematizirani način na jednom mjestu prikažu i jednostavno objasne odredbe vezane za ovu pravnu problematiku, te da se na taj način omogući brz pristup svim informacijama sudionicima na tržištu koji nisu pravnici, a koji se u svom poslu susreću s ovim problemom, te im omogući da se lakše upoznaju s ovom problematikom i stečena znanja brzo i efikasno primjene u poslovanju. Takvim načinom poslovanja postiže se win – win situacija tj. obje ugovorne strane su na dobitku, jedna jer je dobila svoju pravnu satisfakciju, a druga jer je ostavljen put za daljnju poslovnu suradnju i ostvarena je pozitivna slika o poslovanju trgovca. U prilog važnosti poznavanja ove pravne materije ekonomistima posebno marketerima ide i činjenica da se negativan glas o nekom trgovcu širi vrlo brzo i u širem kontekstu, te je s toga potrebno upoznati se s ovom problematikom i u situaciji kad se pojavi znati ispravno i korektno postupiti

Ključne riječi: materijalni nedostaci, Zakon o obveznim odnosima, trgovačka kupoprodaja

SUMMARY

Liability for material defects in merchandise is a legal issue and is defined by the Law on Obligations. Regardless of this fact, it is indisputable that knowing the subject matter from the above legal area can bring numerous benefits in the business world. The first and foremost, main objective of this paper is to present in a simplified and systematic way, in one place and simply explain the provisions related to this legal issue, and to enable quick access to all information for non-lawyers who encounter this problem with their business, enabling them to become more familiar with this problem and to acquire knowledge quickly and efficiently in business. This way of business achieves a win - win situation, that is, both contracting parties are profitable, one because it has obtained its legal satisfaction and the other because it has left the path for further business cooperation and a positive image of the company 's business has been achieved. In support of the importance of knowing this legal matter to economists, especially marketers, is the fact that the negative voice about a company spreads very quickly and in a wider context, and therefore it is necessary to get acquainted with this problem and in the situation when it appears to know how to act properly.

Keywords: material defects, Law on Obligations, Commercial Sale